

PROGRAM WYCHOWAWCZY
ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 2 W
KRAKOWIE

*„Poetą jest człowiek, który się bardzo weseli i martwi,
łatwo się rozgniewa i mocno kocha, który silnie czuje,
wzrusza się i współczuje. I takie są dzieci.
A filozofem jest człowiek, który się bardzo zastanawia i
koniecznie chce wiedzieć, jak wszystko jest naprawdę.
I znów takie są dzieci.”*

Janusz Korczak

Szkolny Program Wychowawczy został opracowany na podstawie :

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
2. Ustawy o Systemie Oświaty
3. Statutu Szkoły
4. Podstaw programowych
5. Opinii nauczycieli, rodziców i służby zdrowia
6. Deklaracji Praw Człowieka i Konwencji Praw Dziecka

Zawiera następujące rozdziały :

- I. Wstęp
- II. Ogólne zadania wychowawcze szkoły zawarte w Podstawach Programowych.
- III. Zadania wychowawcze w pracy edukacyjnej każdego nauczyciela (ściśle powiązanie wychowania z dydaktyką) dla poszczególnych etapów edukacyjnych i przedszkola :
 1. etap edukacyjny – kształcenie zintegrowane
 2. etap edukacyjny – klasy IV - VI
 3. etap edukacyjny – gimnazjum
 4. etap edukacyjny – liceum
- IV. Powinności wychowawcy klasowego oraz wychowawcy oddziału.
- V. Rola i zadania wychowawców – terapeutów w zajęciach pozalekcyjnych.
- VI. Współpraca ze służbą zdrowia, rodzicami.
- VII. Uwagi końcowe.

WSTĘP

Szkolny Program Wychowawczy Zespołu Szkół Specjalnych nr 2 w Krakowie został opracowany na podstawie wytycznych zawartych w dokumentach wymienionych na stronie 2 oraz opinii nauczycieli, rodziców i służby zdrowia. Uwzględniono także specyfikę placówki.

Zespół Szkół Specjalnych nr 2 jest placówką przyszpitalną stąd ogólne zadania szkoły zostały ściśle powiązane z procesem rewalidacyjnym dzieci przewlekłe chorych będących na różnych etapach edukacyjnych : od okresu przedszkolnego do kształcenia ogólnokształcącego w zakresie szkoły średniej.

W Zespole Szkół Specjalnych funkcjonuje : przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum oraz liceum ogólnokształcące. Prowadzone są różne formy działalności pedagogicznej :

- W zakresie wychowania przedszkolnego na poszczególnych oddziałach chorób somatycznych prowadzone są zajęcia w grupach wiekowych (od 3 do 6 lat) natomiast w oddziale psychiatrii zorganizowane są dwa oddziały „O”
- W zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum na oddziałach pediatrycznych prowadzi się nauczanie przyłóżkowe , indywidualne lub wielopoziomowe, natomiast na oddziale psychiatrii dziecięcej i młodzieżowej, gdzie również zorganizowane są oddziały dziennego pobytu, prowadzone jest głównie nauczanie w zespołach klasowych z daleko posuniętą indywidualizacją..
- W zakresie liceum terapią pedagogiczną obejmuje się młodzież hospitalizowaną w trybie stacjonarnym i dziennym.

Ważnym czynnikiem w planowaniu pracy wychowawczej jest czas pobytu uczniów w szpitalu (od kilku tygodni do kilku miesięcy czy nawet kilku lat),oraz stan zdrowotny i wynikające z sytuacji zdrowotnej ucznia – pacjenta wskazania lub przeciwwskazania lekarsko – psychologiczne.

W związku z powyższymi czynnikami Szkolny Program Wychowawczy Zespołu Szkół Specjalnych nr 2 ma inny kształt niż w szkołach masowych.

Pewne zagadnienia wychowawcze w warunkach szkoły szpitalnej nie mogą być realizowane w całości, natomiast te cele, które mają charakter terapeutyczny potraktowano priorytetowo. Są one wymienione w drugiej części zadań dla poszczególnych etapów edukacyjnych.

Opracowany Szkolny Program Wychowawczy przewidziany jest do kilkuletniej realizacji. Będzie on na bieżąco (co roku) weryfikowany, gdyż musi uwzględniać potrzeby wychowanków , których skład ulega zmianie.

OGÓLNE ZADANIA WYCHOWAWCZE SZKOŁY W ZAKRESIE PODSTAW PROGRAMOWYCH

Nauczyciele w swojej pracy wychowawczej, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, winni zmierzać do tego, aby uczniowie w szczególności:

1. Znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, moralnym i duchowym).
2. Rozwijali dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie.
3. Mieli świadomość życiowej użyteczności umiejętności zdobytych w poszczególnych etapach edukacyjnych.
4. Stawali się coraz bardziej samodzielni w dążeniu do dobra w wymiarze indywidualnym i społecznym. Byli odpowiedzialni za siebie i innych.
5. Umieli poszukiwać, odkrywać i dążyć do osiągnięcia celów życiowych.
6. Uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowali się do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowanie podstaw patriotycznych.
7. Przygotowywali się do rozpoznania wartości moralnych, dokonywania właściwych wyborów i hierarchizacji wartości.
8. Kształtowali postawę dialogu, umiejętności słuchania innych i rozumienia ich poglądów.

ZADANIA WYCHOWAWCZE W PRACY EDUKACYJNEJ KAŻDEGO NAUCZYCIELA DLA POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW EDUKACYJNYCH

1. **Przedszkole** jest pierwszą placówką oświatową, która w sposób świadomy i planowany włącza dziecko do społeczności. Efekty pracy uzyskane w przedszkolu warunkują powodzenie w życiu szkolnym. Stąd należy:
 - stworzyć sytuacje edukacyjne sprzyjające nabywaniu i rozwijaniu określonych umiejętności
 - rozwijać upodobania do nauki
 - zaspakajać podstawowe potrzeby psychiczne a szczególnie:
 - obniżać lęk wynikający z choroby i hospitalizacji oraz obniżać nadwrażliwość na bodźce zakłócające funkcjonowanie dziecka
 - ułatwić dziecku nowoprzybyłemu nawiązanie pozytywnych interakcji z innymi dziećmi chorymi oraz pracownikami szpitala i szkoły szpitalnej
 - wyrównywać braki sfery poznawczo – emocjonalnej oraz deficyty rozwojowe
 - podnosić próg wrażliwości na pobudzanie u dzieci autystycznych
 - przeciwdziałać nudzie i monotonii życia szpitalnego przez zastosowanie różnorodnych oddziaływań

2. Szkoła Podstawowa:

I etap edukacyjny – nauczanie zintegrowane

Kształcenie na tym etapie winno stanowić łagodne przejście od wychowania przedszkolnego do edukacji prowadzonej w systemie szkolnym. Głównym celem jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia oraz :

- kształtowanie umiejętności i postaw uczniów do naturalnej w tym wieku aktywności
- umożliwianie poznawania świata, rozbudzanie ciekawości poznawczej,
- wspomaganie samodzielności oraz nauka uczenia się,
- wdrożenie do prawidłowego funkcjonowania w społeczności szkolnej a szczególnie : ułatwienie społecznej integracji poprzez uczenie zasad poprawnej komunikacji, umiejętności współdziałania w grupie i samoobsługi
- opiekowanie się uczniem trudnym poprzez poznanie go i jego środowiska, ustalenie programu działania, stworzenie możliwości do osiągnięcia sukcesu na miarę swoich możliwości,
- uwrażliwienie na niebezpieczeństwa np. narkomania, przemoc, nikotynizm,
- pomaganie w wyrównywaniu braków w wiadomościach,
- wspomaganie procesu leczenia
- inne

II etap edukacyjny klasy IV – VI

Edukacja w szkole podstawowej ma na celu wspomaganie rozwoju dziecka jako osoby oraz wprowadzenie go w życie społeczne.

Dlatego należy :

- prowadzić dziecko do nabywania i rozwijania umiejętności wypowiadania się w mowie i piśmie
- kształtować nawyki społecznego współżycia,
- rozwijać poznawcze możliwości uczniów, celem łatwiejszego przejścia od wieku dziecięcego do bardziej dojrzałego,
- przygotowywać do podejmowania zadań bardziej złożonych,
- rozbudzać i rozwijać wrażliwość estetyczną i moralną oraz jego indywidualne zdolności twórcze,
- przede wszystkim kształtować wiarę we własne możliwości,
- troszczyć się o własne zdrowie, higienę własną i otoczenia
- uwrażliwiać na problem bezpieczeństwa na drogach publicznych,
- zapoznać z problematyką ochrony środowiska przyrodniczego najbliższej okolicy
- zapoznać z zagrożeniami : narkomania, nikotyna, skety itp.
- przygotować do życia w rodzinie,
- wiązać emocjonalnie z najbliższym otoczeniem, ojczyzną,
- uczyć dialogu i tolerancji
- uczyć ucznia się,
- ułatwiać społeczną integrację poprzez budowanie otwartości, empatii i tolerancji,
- wspomagać proces leczenia
- inne
-

3. Gimnazjum

Edukacja w gimnazjum ma na celu wspomaganie rozwoju uczniów i wprowadzenie ich w życie społeczne . Stąd należy :

- wprowadzić ucznia w świat wiedzy naukowej
- wdrażać do samodzielności i uczenia się,
- pomagać w podejmowaniu decyzji związanych z dalszym kształceniem,
- rozbudzać i rozwijać indywidualne zainteresowania ucznia,
- wprowadzać ucznia w świat kultury i sztuki,
- rozwijać umiejętności społeczne poprzez zdobywanie prawidłowych doświadczeń we współżyciu i współdziałaniu w grupie rówieśniczej,
- przygotowywać do udziału w życiu społecznym i rodzinnym,
- przeciwdziałać zagrożeniom (narkotyki, nikotyna, alkohol, sekty) a szczególnie :
- wyrównywać braki w wiadomościach wynikające ze stanu zdrowia, sytuacji społecznej, zróżnicowania środowiskowego,
- wskazywać możliwości dalszego kształcenia się
- wspomagać proces leczenia i szybszy powrót do zdrowia
- inne

4. Liceum

Zadaniem liceum jest kształtowanie dojrzałości życiowej uczniów i przygotowanie ich do podjęcia nauki w wybranym przez siebie kierunku na uczelni wyższej lub w policealnej szkole zawodowej. Ważnym zadaniem pracy wychowawczej jest :

- wdrażanie do podejmowania trafnych decyzji
- dokonywanie właściwych wyborów moralnych
- wspomaganie procesu terapii i powrotu do zdrowia,
- sprzyjanie rozwojowi osobowości, wzmacnianie mocnych stron, kształtowanie realistycznej samooceny,
- rozwijanie samodzielności i odpowiedzialności,
- kształtowanie zamiłowania do kultury, wiedzy i nauki jako dziedzictwa narodowego, społecznego i obyczajowego,
- uczenie szacunku do siebie i innych, tolerancji i pomocy dla innych,
- przygotowanie do powrotu do szkół macierzystych,
- inne

POWINNOŚCI WYCHOWAWCY KLASOWEGO ORAZ WYCHOWAWCY ODDZIAŁU

Wychowanie to bardzo ważny element pracy każdego nauczyciela. Istnieją jednak grupy zadań, które ma do spełnienia wychowawca klasowy :

1. Opracowuje w oparciu o „ Szkolny Program Wychowawczy „, klasowy plan wychowawczy (uwzględniony i przedyskutowany z uczniami i rodzicami).
2. Systematycznie podejmuje wysiłki zmierzające do wytworzenia prawidłowej atmosfery wspólnoty klasowej.
3. Uczestniczy we wszystkich sytuacjach ważnych dla klasy np. imprezy okolicznościowe, zabawy, akademie, apele.
4. W miarę możliwości (w zależności od składu uczniowskiego) organizuje wyjścia do kina , teatru, zwiedzanie miasta, wyjazdy śródroczne (bardzo istotne ze względów terapeutycznych).
5. Poznaje swoich wychowanków, ich możliwości, warunki zdrowotne.
6. Organizuje zebrania z rodzicami połączone z psychoedukacją i profilaktyką..
7. Szczególnie pomaga w rozwiązywaniu wszelkich trudności związanych z pobytem w szpitalu.
8. W razie potrzeby ułatwia readaptację ucznia we własnej szkole macierzystej po powrocie ze szpitala.
9. Nawiązuje kontakt z personelem lekarsko – psychologicznym w sprawie swoich uczniów.
10. Prowadzi na bieżąco dokumentację pracy oraz korespondencję ze szkołami macierzystymi (oceny bieżące, arkusze ocen, opinie pedagogiczne).
11. Uczestniczy w zebraniach lekarsko – pedagogicznych , na których poruszane są problemy zdrowotne i inne związane z wychowankami.
12. Nawiązuje kontakt z poradniami pedagogiczno – psychologicznymi celem zdiagnozowania uczniów
13. Przedstawia istotne problemy uczniów na radach pedagogicznych.
14. inne

Specyfiką pracy w szkole przyszpitalnej jest otoczenie opieką wszystkich pacjentów przebywających na poszczególnych oddziałach szpitalnych. Rolę tę spełniają wychowawcy oddziałów którzy :

- koordynują pracę wszystkich nauczycieli,
- są łącznikami między personelem medycznym a szkołą
- nawiązują kontakt z lekarzami, psychologami, pielęgniarkami odnośnie stanu zdrowotnego uczniów oraz ich możliwości intelektualnych (szkolnych),
- zapoznają z zasadami zdrowego i harmonijnego współżycia na oddziale np. pomoc młodszym lub będącym w cięższym stanie zdrowia,
- pomagają w adaptacji uczniów do warunków szpitalnych poprzez osobisty kontakt, organizowanie wolnego czasu, zapoznanie z najbliższym środowiskiem,
- zapoznają z kodeksem ucznia – pacjenta,
- w razie potrzeby nawiązują kontakt z rodzicami i szkołami macierzystymi,
- prowadzą dokumentację oddziału – zeszyt ewidencji, ewentualnie kronikę,
- przeprowadzają imprezy szkole zgodnie ze szkolnym kalendarzem imprez,
- dbają o wygląd estetyczny sal np. gazetki,
- przestrzegają tajemnicy lekarskiej,

ROLA I ZADANIA WYCHOWAWCÓW – TERAPEUTÓW W ZAJĘCIACH POZALEKCYJNYCH (WYCHOWAWCZYCH)

Bardzo ważnym elementem pracy pedagogicznej w szkole szpitalnej głównie na oddziale psychiatrycznym są zajęcia pozalekcyjne realizowane przez wychowawców.

Głównym celem zajęć jest objęcie opieką pedagogiczną wszystkich uczniów – pacjentów w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych :

- pomoc w nauce
- gry i zabawy indywidualne i grupowe
- wspólne wyjścia z oddziału celem poznania miasta
- spotkanie społeczności oddziału
- współudział w organizowaniu okolicznościowych apeli, akademii, poranków, zabaw oraz tzw. „ zielonych szkół „
- redagowanie dziecięcej gazetki
- prowadzenie drużyny harcerskiej
- współpraca ze służbą zdrowia,
- wspomaganie procesu leczenia poprzez organizowanie wolnego czasu ,pomoc w rozwiązywaniu problemów osobistych wychowanków

Głównym celem pracy wychowawczej jest :

- wspomaganie procesu leczenia i powrotu do zdrowia uczniów objętych opieką wychowawczą,
- wspomaganie pełnego i harmonijnego rozwoju osobowości wychowanków,
- wspieranie optymalnego funkcjonowania wychowanków w roli ucznia,
- nawiązanie i kontynuacja ścisłej współpracy z rodzicami,
- zapobieganie procesom demoralizacji i uzależnienia od używek (nikotyna, alkohol , narkotyki),
- wyposażenie wychowanków w podstawowe umiejętności interpersonalne oraz dotyczące samowychowania
- współpraca z personelem medycznym i ze szkołami macierzystymi

Podstawowe zadania, które realizują wychowawcy na oddziałach psychiatrii młodzieżowej:

- kształtowanie postawy akceptacji, rozumienia i tolerancji wobec zachowań innych,
- budowanie wzajemnego zrozumienia i troski o dobro drugiego człowieka
- aktywizowanie do wspólnych celowych działań
- zaspokajanie podstawowych potrzeb psychicznych takich jak : potrzeba kontaktów społecznych, potrzeba poznawania, zabawy, potrzeba doznań estetycznych i kreowania siebie
- rozwijanie zainteresowań i pobudzanie motywacji do działania
- umożliwianie kontaktu z przyrodą
- zdobywanie i pogłębianie wiedzy z historii, sztuki
- poznawanie i rozwijanie zaufania do samego siebie oraz do grupy
- eliminowanie i rozładowanie nadmiernego napięcia psychicznego
- wyrabianie nawyku czynnego wypoczynku
- kształtowanie szacunku i życzliwości dla innych

WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBĄ ZDROWIA I RODZICAMI

Ważnym sojusznikiem w pracy pedagoga szpitalnego są rodzice oraz personel medyczny, a więc lekarze, psychologowie, pielęgniarki.

Od prawidłowej współpracy między szkołą a szpitalem zależy powodzenie pracy pedagogicznej i terapeutycznej. Dlatego wspólnie ustala się godziny pracy pedagogicznej i zajęć pozalekcyjnych oraz zapoznaje z podziałem godzin a także:

- na bieżąco informuje o możliwościach szkolnych uczniów – pacjentów
- gromadzi informacje związane ze stanem zdrowia
- zasięga rady w przypadku uczniów z trudnościami szkolnymi,
- współuczestniczy w zebraniach lekarsko – pedagogicznych,
- włącza personel medyczny (lekarze, pielęgniarki, psychologów) w organizowanie wyjazdów śródrocznych czy wyjść do kina, teatru, muzeum, ogrodu itp.
- każdorazowo uzgadnia planowane zajęcia wyjścia, wycieczki, spotkania prelekcje
- aktywnie włącza się w zebrania społeczności
- organizuje dni otwarte – jeden raz w miesiącu dla rodziców
- przeprowadza spotkania z rodzicami celem udzielenia informacji o postępach w nauce
- wspomaga rodziców w rozwiązywaniu problemów szkolnych i zdrowotnych uczniów – pacjentów

UWAGI KOŃCOWE

Nauczyciel, wychowawca, terapeuta w szkole szpitalnej jest symbolem zdrowia, jest łącznikiem pomiędzy światem ludzi zdrowych i chorych. Jego obecność pozwala uczniowi – pacjentowi zapomnieć o trudnej rzeczywistości szpitalnej, przybliżyć pobyt w szpitalu do normalnego życia (przed hospitalizacją)

Praca nauczyciela pomaga w pomyślnym rozwiązywaniu problemów szkolnych. Celestyn Frenet powiedział, że naszym dzieciom potrzebne są chleb i róże. Chleb ,który utrzymuje jednostkę w zdrowiu fizycznym i chleb dla umysłu, którym jest oświata. Potrzebne są im także róże, i to nie jako zbytek , ale jako zaspokojenie potrzeb psychicznych.

Te słowa są przesłaniem naszej codziennej pracy, w której najważniejsze jest dziecko, które należy karmić „ chlebem i różami „ .